

Raport final privind Alegerile Prezidențiale 2020: incidentele electorale depistate de observatorii Promo-LEX trebuie să ghideze autoritățile spre perfecționarea procesului electoral

Concurenți electorali care evită să raporteze toate cheltuielile efectuate în campanie, număr record de cazuri de utilizare a discursului de ură și instigare la discriminare, utilizarea resurselor administrative, mituirea alegătorilor, rata ridicată a inadmisibilității adresărilor la CEC și în instanțele de judecată... Sunt doar câteva dintre concluziile Asociației Promo-LEX, prezentate în cadrul Conferinței post-electorale „Concluzii și recomandări ale Misiunii Promo-LEX cu privire la alegerile prezidențiale din 2020”.

În același timp, apreciem efortul depus de CEC în vederea desfășurării eficiente a scrutinului în condiții pandemice, precum și colaborarea adecvată cu MAEIE privind constituirea SV peste hotare conform criteriilor stabilite legal.

Totuși sunt regretabile cazurile de limitare a accesului observatorilor la listele electorale de bază. Iar, procesul de observare din ziua alegerilor a cunoscut și situații izolate de intimidare a observatorilor de către poliție și funcționari electorali.

Omissiuni legale identificate la scrutinul prezidențial

Misiunea de Observare Promo-LEX regretă procesul de consultare publică defectuos, iar în consecință ratarea șansei de a aproba modificări până la începutul perioadei electorale, care ar răspunde, fie și parțial, adreselor Curții Constituționale înaintate încă în 2016.

Pe lângă problemele legale cu caracter repetitiv, Promo-LEX subliniază unele omisiuni noi care au fost identificate anume la aceste alegeri: prevederi contradictorii ale Codului electoral și Codului administrativ în materie de examinare și soluționare a contestațiilor electorale, neglijarea necesității ajustării prevederilor Codului electoral la condițiile pandemice, definirea lacunară de concurent electoral în cadrul alegerilor prezidențiale.

Activism sporit al concurenților și sute de incidente electorale

Recording

Desemnarea și înregistrarea candidaților

- 13 grupuri inițiativă înregistrate - 9 GI au depus documente de înregistrare, inclusiv liste de subscripție.
Din 4 care nu au reușit să colecteze - 3 din partea candidaților independenți.
- CEC a înregistrat opt concurenți.
Alegerile prezidențiale din 1 (15) noiembrie 2020 au avut un caracter competitiv.
- Din opt candidați înregistrați, șapte au fost desemnați de partide politice și un bloc electoral, iar unul - candidat independent, însă susținut deschis de un partid politic.

www.promolex.md

-LEX
Igor Bucataru

Contextul pandemic nu a redus numărul activităților de campanie, concurenții electorali demonstrând un activism sporit, în special, în mediul online. În același timp au existat cazuri de promovare cu tentă electorală înainte de

termenul legal.

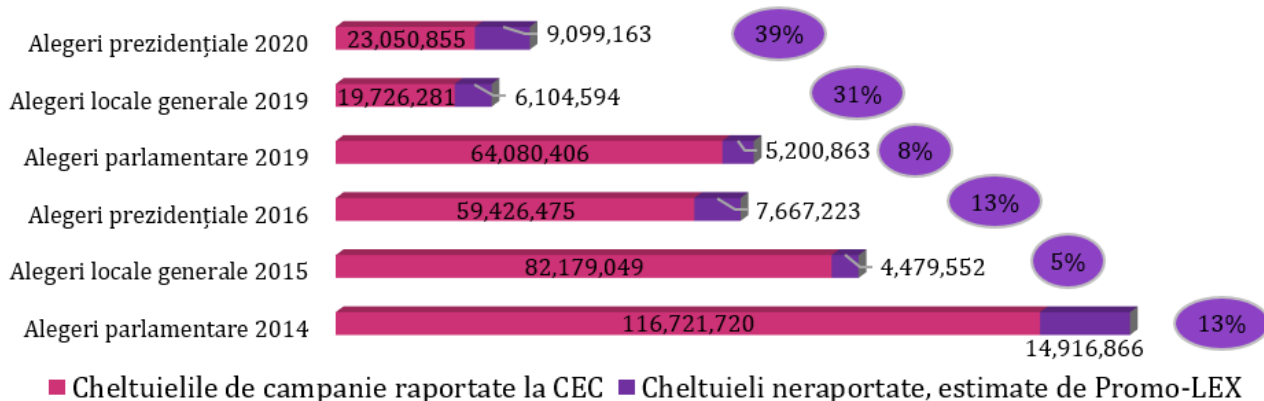
Potrivit MO Promo-LEX, campaniile electorale în continuare rămân marcate de utilizarea resurselor administrative, fiind raportate 114 cazuri. Majoritatea se referă la implicarea în campania electorală a angajaților bugetari în timpul orelor de program (54%) și asumarea de către concurenții electorali a meritelor pentru lucrări/servicii executate din banii publici (29%). La fel, au fost identificate de observatori cel puțin 9 cazuri ce pot fi calificate drept oferire de cadouri cu tentă electorală.

Din șirul altor incidente identificate fac parte: utilizarea imaginii cultelor religioase în campania electorală (14 cazuri); promovare cu utilizarea imaginii unor persoane oficiale străine și a simbolurilor de stat (17 cazuri); nerespectarea regulilor de sănătate publică instituite de comisiile extraordinare de sănătate publică (65); utilizarea publicității electorale cu încălcarea prevederilor legale (57 de cazuri); intimidări și utilizarea violenței în contextul agitației electorale (12 cazuri).

Grad redus de transparență a cheltuielilor efectuate și raportate în perioada campaniei electorale

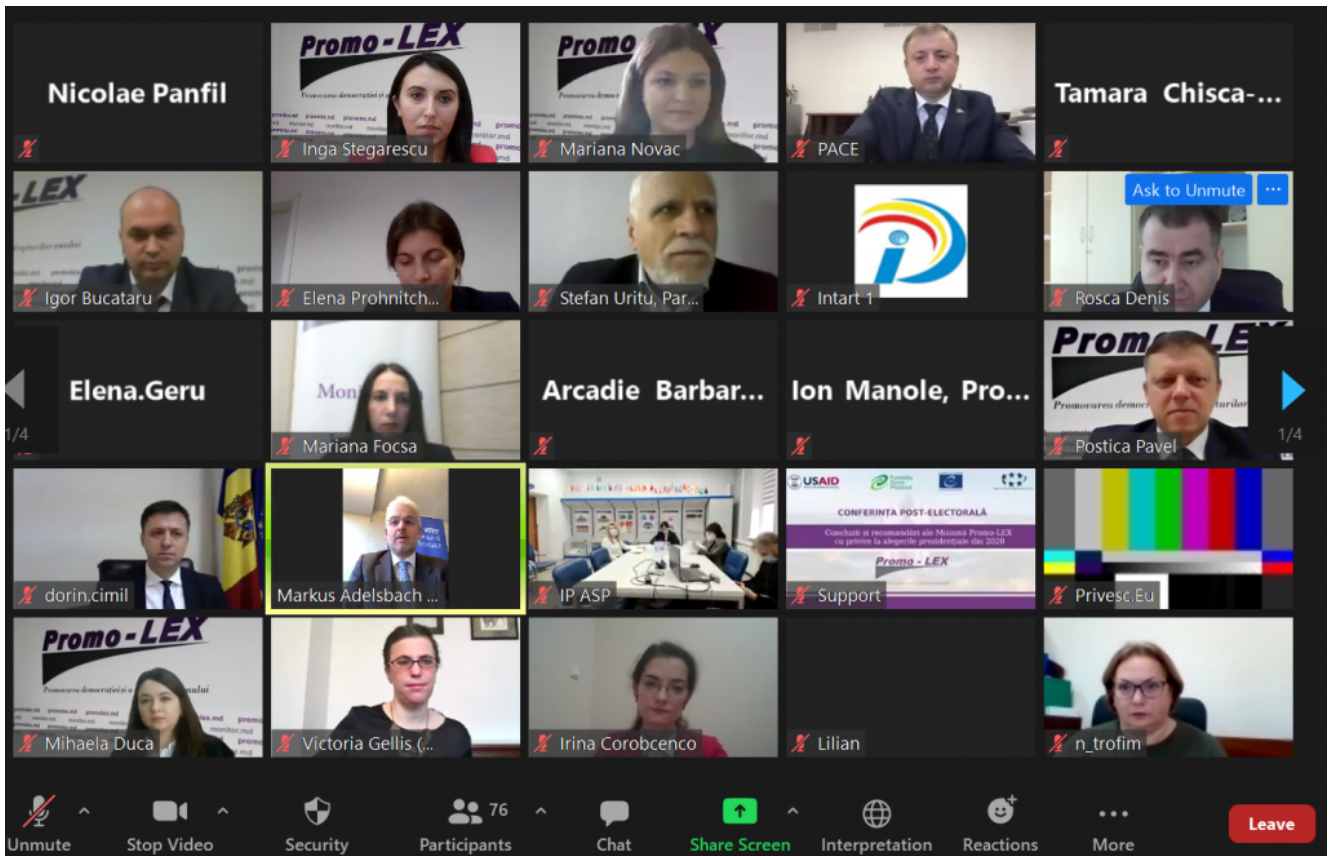
MO Promo-LEX constată că alegerile curente au fost caracterizate de o transparență mai redusă comparativ cu scrutinele precedente, a cheltuielilor efectuate și raportate în perioada campaniei electorale. Astfel, pentru alegerile prezidențiale din 2020 au fost estimate drept cheltuieli neraportate aproximativ 39% din totalul cheltuielilor raportate la CEC, pentru alegerile prezidențiale din 2016 această pondere fiind de 13%.

**Evoluția transparenței raportării cheltuielilor efectuate în perioada
campaniilor electorale (2014 - 2020)**

Pentru activitățile desfășurate de cei 8 concurenți electorali, MO Promo-LEX a estimat o sumă totală neraportată la CEC de cel puțin 9 099 163 de lei, cu circa 3 mil. mai mult decât la scrutinul din 2019. Potrivit estimărilor, Igor Dodon (CI) nu ar fi raportat cel puțin 5 057 965 de lei (56%), Violeta Ivanov (PPȘ)- 2 063 354 lei (23%), Maia Sandu (PAS) – 1 163 142 lei (13%), Andrei Năstase (PPPDA) – 394 805 lei (4%), Tudor Deliu (PLDM) – 156 387 lei (2%), Renato Usatîi (PN)- 117 806 lei (1%), Octavian Țîcu (PUN) – 113 449 lei (1%) și Dorin Chirtoacă (BE Unirea) – 32 256 lei.

Promo-LEX atenționează asupra lipsei totale a raportării cheltuielilor pentru delegarea agitatorilor, și menționăm că niciun concurent electoral nu a prezentat organului de control eventuale declarații de voluntariat așa cum au declarat în nenumărate rânduri presei.

Ziua alegerilor marcată de transportare organizată a alegătorilor, deficiențe în listele electorale și cazuri de recompense materiale oferite alegătorilor

Alegerile prezidențiale din 2020 sau remarcat printr-un activism civic ridicat al alegătorilor prezenți la urne, în creștere comparativ cu scrutinul din 2016, chiar și pe timp de criză pandemică. În mod special s-au remarcat alegătorii din secțiile de votare constituite peste hotarele țării. Cu regret, nu toți au avut posibilitatea să-și exercite dreptul la vot din cauza cozilor enorme la secții dar și numărului insuficient de buletine de vot în unele secții de votare. În context, Asociația Promo-LEX solicită repetat autorităților dar și politicienilor să examineze instituirea măsurilor alternative de vot și/sau prelungirea perioadei de votare.

980 de incidente (primul tur – 499, al doilea – 481) au fost raportate de către Observatorii Promo-LEX pe parcursul celor două tururi de scrutin, în descreștere ușoară comparativ cu alegerile prezidențiale din 2016 (1053) și parlamentare din

2019 (1118 incidente). Totuși trebuie să subliniem că în cazul celor două scrutine din urmă, numărul observatorilor ce au monitorizat procesul, a fost mai mare comparativ cu scrutinul din 2020.

De asemenea, atragem atenția asupra cazurilor/zvonurilor cu privire la oferirea de recompense alegătorilor (36) și cazurilor de transportare organizată a alegătorilor (87), care au fost semnalate preponderent la SV pentru alegerii din regiunea transnistreană.

Cantitativ, cel mai des raportate incidente au fost: fotografierea buletinelor de vot și alte încălcări ale secretului votului (167), nerespectarea măsurilor de protecție COVID-19 (110) și deficiențe în funcționarea SIAS Alegeri (96).

Accesibilitatea redusă a sediilor organelor electorale inferioare

Promo-LEX apreciază efortul depus de CEC în vederea desfășurării eficiente a procesului de votare în condiții pandemice. În același timp, respectarea programului de muncă a fost mai deficitară în cazul BESV, astfel că în 27% din vizitele efectuate de către observatorii Promo-LEX la sediile BESV, acestea erau închise în timpul orelor de program. De

asemenea, nu toate organele electorale inferioare au respectat cerințele privind activitatea în condiții de pandemie.

La fel, rămâne a fi o problemă accesibilitatea în sediile CECE (56%) și BESV (73%) pentru persoanele cu necesități speciale locomotorii.

Rată ridicată a inadmisibilității adresărilor la CEC și în instanțele de judecată

Examinarea contestațiilor rămâne a fi o problemă a procesului electoral din Republica Moldova. Astfel, MO Promo-LEX atenționează asupra ratei ridicate a inadmisibilității adresărilor (75%), care afectează grav gradul de încredere a societății față de aceste proceduri, șansele egale ale concurenților dar și dreptul la un recurs efectiv.

Tematica adresărilor ține, în special, de: agitația electorală ilegală, finanțarea campaniei electorale și utilizarea resurselor administrative.

Scrutin afectat de mesaje discriminatorii și alte forme de intoleranță

Acest scrutin s-a remarcat printr-un număr record de cazuri de utilizare a discursului de ură și instigare la discriminare – 420 de cazuri. Analizând situația din perspectiva tipurilor de exprimare a urii, observăm că cea mai mare incidență o au prejudecățile sexiste, stereotipurile de gen în societate și prejudecățile față de persoanele cu dizabilități.

De asemenea, în campania electorală discursul de ură și instigare la discriminare a luat forma ironiilor, amenințărilor, instigării la violență etc., și au alimentat diverse frici sociale care au promovat intoleranța în spațiul public.

Misiunea de observare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1(15 noiembrie) 2020,

este desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, al Departamentului Buna Guvernare al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Monitorizarea alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020”, precum și al Consiliului Europei prin proiectul „Suport pentru observarea civică a alegerilor prezidențiale din 2020 în secțiile de votare create în străinătate”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul justiție și drepturile omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”.

Raportul integral poate fi accesat [aici](#).

În cazul în care apar discrepanțe între textul în limba română și traducerea acestuia în altă limbă, prevalează prevederile stabilite de textul în limba română.

Pentru mai multe informații, contactați:

Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX

GSM: 069 26 96 84;

E-mail: inga.stegarescu@promolex.md